

Wetsuitleg

Zelfstandige en Zwanger (ZEZ) na 1 juli 2019

Vanaf 4 juni 2008 hebben vrouwelijke beroepsbeoefenaars op arbeidsovereenkomst en zelfstandigen die op of na deze datum bevallen recht op een zwangerschaps- en bevallingsuitkering op grond van de WAZO. Tot 1 december 2001 was dit recht geregeld in de WAZ en daarna in de WAZO. Per 1 augustus 2004 is het recht voor zelfstandigen echter vervallen. De regeling die geldt vanaf 4 juni 2008 geeft beide doelgroepen weer recht. Gemakshalve gebruiken we in deze toelichting de term 'ZEZ-uitkering' ter onderscheiding van de WAZO-uitkering voor werknemers en daarmee gelijkgestelden. ZEZ staat voor 'zelfstandige en zwanger'.

Recht

Voor het recht moet de klant op grond van de [artikelen 3:17 en 3:18 WAZO](#) op de dag vóór ingang van de ZEZ-uitkering:

- zwanger zijn, en
- werken als beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst of zelfstandige.

Zwanger zijn

Per 1 juli 2019 hoeft de klant (de WAZO ZEZ-gerechtigde) de zwangerschapsverklaring bij de aanvraag van de uitkering niet meer te overleggen. Op grond van [artikel 3:22 lid 3 WAZO](#) blijft de vrouwelijke zelfstandige en vrouwelijke beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst verplicht om de zwangerschapsverklaring tot een jaar na einde verlov te bewaren. Dit geldt ook voor de vrouwelijke werknemer en gelijkgestelde.

Beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst

De beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst is de werknemster die gedurende minder dan vier dagen per week in dienst is bij een particulier en vrijwel uitsluitend diensten verricht voor het huishouden van deze natuurlijke persoon. Deze diensten bestaan bijvoorbeeld uit:

- schoonmaken van de woning
- wassen en strijken
- oppassen op de kinderen
- kleine onderhoudswerkzaamheden aan de woning
- ophalen van medicijnen
- verplegen en zorg verlenen aan leden van het gezin

Ook het verlenen van zorg aan leden van het huishouden, al dan niet via een persoonsgebonden budget (PGB) of alfa-hulp, valt onder het verlenen van diensten voor leden van het huishouden. Dit is te vinden in [artikel 6 lid 3 WAO, ZW](#) en [artikel 6 lid 2 WW](#). De klant (Beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst) is niet verzekerd voor de ZW en komt daarom niet in aanmerking voor een WAZO-uitkering. Als zij echter op de dag vóór ingang van de uitkering diensten verricht bij een particulier, heeft zij wel recht op ZEZ-uitkering (artikel 3:17 lid 1 onder a WAZO).

Vaak zijn er contracten of arbeidsovereenkomsten waaruit blijkt dat de klant werkt als huishoudelijke hulp of zorgverlener (geen familielid/partner) op minder dan 4 dagen.

Mogelijke overeenkomsten van hulpen/zorgverleners met inkomen uit een PGB

[1]

< Mogelijke overeenkomsten van hulpen/zorgverleners die inkomen hebben uit een Persoonsgebonden Budget (PGB):

- Huishoudelijke hulp/alfahulp op arbeidsovereenkomst minder dan 4 dagen (per werkgever):
 - Niet verzekerd voor de ZW/WAZO o.g.v. artikel 6 lid 1 onder c ZW, wel recht op loondoorbetaling tijdens ziekte voor 6 weken van de werkgever o.g.v. artikel 7:629 lid 2 onder a BW.

- Verzekerd voor WAZO ZEZ o.g.v. artikel 3:17 lid 1 onderdeel a WAZO.
- Zorgverleners op arbeidsovereenkomst minder dan 4 dagen (per werkgever):
 - Niet verzekerd voor de ZW/WAZO o.g.v. artikel 6 lid 1 onder c ZW, wel recht op loondoorbetaling tijdens ziekte voor 6 weken van de werkgever o.g.v. artikel 7:629 lid 2 onder a BW.
- Verzekerd voor WAZO ZEZ o.g.v. artikel 3:17 lid 1 onderdeel a WAZO.
- Zorgverleners op overeenkomst van opdracht:
 - Niet verzekerd voor de ZW/WAZO o.g.v. artikel 4 lid 5 ZW.
- Verzekerd voor WAZO ZEZ o.g.v. artikel 3:17 lid 1 onderdeel b WAZO.
- Zorgverleners die familie/partner zijn van de budgethouder (geen gezagsverhouding aanwezig):
 - Niet verzekerd voor de ZW/WAZO o.g.v. artikel 3 ZW.
- Verzekerd voor WAZO ZEZ o.g.v. artikel 3:17 lid 1 onderdeel b onder 3 WAZO.
- Zorgverleners op arbeidsovereenkomst meer dan 3 dagen (geen familie/partner):
 - Verzekerd voor de ZW/WAZO o.g.v. artikel 3 ZW.
 - Niet verzekerd voor WAZO ZEZ.
- Zorgverleners op arbeidsovereenkomst bij een zorginstelling:
 - Verzekerd voor de ZW/WAZO o.g.v. artikel 3 ZW.
 - Niet verzekerd voor WAZO ZEZ. >

Zelfstandige

De klant moet de dag vóór ingang van de uitkering werken als zelfstandige. Het is moeilijk te bepalen of de klant inderdaad op die dag (nog) als zelfstandige werkt. Een klant kan zich inschrijven bij Kamer van Koophandel zonder daadwerkelijk als zelfstandige te werken. Een inschrijving is niet in alle gevallen verplicht. Als de Belastingdienst de zelfstandigen- of ameewerkaftrek toekent, kunnen we wel aannemen dat de klant als zelfstandige werkte. Alleen is op de dag vóóordat de ZEZ-uitkering ingaat nog niet bekend of de Belastingdienst die aftrek toekent. Dat weten we op z'n vroegst halverwege het volgende kalenderjaar. Daarom is besloten de beoordeling of de klant wel tot de doelgroep behoort, uit te stellen en pas een jaar later steekproefsgewijs te doen.

Ook klanten in de grensstreek moeten een belastingaangifte in Nederland doen als zij in een binnenlandse onderneming werken en daaruit inkomsten hebben. De beoordeling van deze klanten nemen we ook op in de steekproef. De wet definieert het begrip 'zelfstandige' nader. Hieronder worden de diverse situaties kort toegelicht.

Definitie 'zelfstandige'

Zelfstandige is de vrouw die nog niet de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt én:

Winst uit onderneming geniet

Het gaat hier om de vrouw die (op grond van artikel 3:17 lid 1 onder b ten eerste en ten tweede en lid 1 onder c WAZO):

- in Nederland woont, winst uit onderneming geniet én de onderneming voor eigen rekening drijft, **of**
- niet in Nederland woont, belastbare winst uit onderneming zoals bedoeld in de Wet inkomstenbelasting 2001 geniet én de onderneming voor eigen rekening drijft.

Inkomen uit tegenwoordige arbeid heeft maar niet uit dienstbetrekking

Onder deze categorie vallen:

- huisartsen
- tandartsen
- freelancers
- artiesten
- gastouders
- zorgverleners met inkomen uit een PGB die niet op arbeidsovereenkomst werken (zoals een familielid of partner van de budgethouder) etc.

Dit zijn de beroepsbeoefenaars zonder arbeidsovereenkomst. Deze vrouwen werken niet in een dienstbetrekking in de zin van de Ziektewet. Meestal hebben ze een overeenkomst van opdracht en hebben inkomsten of resultaat uit overige werkzaamheden.

Werkt voor een bedrijf waarin zij een aanmerkelijk belang heeft

De vrouw is medeaandeelhouder of heeft stemrecht. Als zij ook werkt voor het bedrijf maar niet in dienstbetrekking, is zij niet verzekerd voor de ZW. Zij heeft dan ook geen recht op WAZO-uitkering. Zij heeft wel recht op ZEZ-uitkering (artikel 3:17 lid 1 onder b ten vierde en e WAZO).

Directeur-groootaandeelhouder is

Het gaat hier om de vrouw die directeur-groootaandeelhouder (dga) is en uitsluitend werkt voor rekening en risico van de onderneming waarvan zij dga is. De klant werkt op basis van een arbeidsovereenkomst (artikel 3:17 leden 1 onder b ten vijfde en 2 WAZO).

Meewerkt in de onderneming van echtgenoot of geregistreerde partner

In deze situatie gaat het om de vrouw die meewerkt in het bedrijf van haar echtgenoot/partner. Vaak werkt zij op basis van een contract of arbeidsovereenkomst. Als zij 'om niet' (= zonder vergoeding) werkt, kan de

echtgenoot/partner afhankelijk van het aantal gewerkte uren een meewerkaftrek opvoeren op zijn eigen belastingaangifte (artikel 3:17 lid 1 onder b ten zesde WAZO).

Samengevat: op grond van artikel 3:17 lid 1 WAZO kunnen de volgende groepen in aanmerking komen voor de ZEZ-uitkering:

1. de beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst,
2. de zelfstandige die:
 - haar onderneming voor eigen rekening drijft
 - anders dan uit dienstbetrekking inkomsten uit tegenwoordige arbeid geniet (beroepsbeoefenaar zonder arbeidsovereenkomst)
 - werkt voor een onderneming waarin zij aanmerkelijk belang heeft
 - directeur-groootaandeelhouder is
 - meewerkend echtgenote is

Geen nawerking van verzekering

De wet kent geen nawerkingsregeling. Dat houdt in dat als de aanvraagster haar werkzaamheden als zelfstandige of beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst heeft beëindigd, we geen ZEZ-uitkering meer verstrekken. De klant moet dus op de dag voordat de ZEZ-uitkering ingaat, werkzaam zijn als ZEZ-verzekerde.

Aanvragen

We beoordelen het ZEZ-recht op aanvraag. De klant moet de uitkering uiterlijk 2 weken voordat de uitkering ingaat, aanvragen. Daarbij moet zij aangeven wanneer de uitkering moet ingaan.

Te late aanvraag

Vanaf 1 juli 2013 kennen we bij een te late aanvraag alleen dat deel van de uitkering toe dat ligt in de periode van 1 jaar vóór de datum van aanvraag (artikel 3:22 lid 1 onder b WAZO).

Voor de te late aanvraag van de ZEZ-uitkering geldt dezelfde regelgeving als voor zwangere werkneemsters en gelijkgestelden. Zie voor meer uitleg [Te late aanvraag en verjaring](#).

Let op: Voor aanvragen op grond van de WAZ of oude WAZO geldt de beperking niet. Deze aanvragen kunnen we toekennen als aan de voorwaarden wordt voldaan. Zie [Zelfstandige en zwanger \(WAZ/oude WAZO\)](#).

Te late aanvragen voor 1 juli 2013

[2]

<Voor te late aanvragen, gedaan tot 1 juli 2013, kan in principe de uitkering worden toegekend als aan de wettelijke voorwaarden is voldaan. Er geldt dan een verjaringstermijn van 5 jaar. Wanneer een aanvraag na 5 jaar (gerekend vanaf de ingangsdatum) werd ingediend, moest deze worden afgewezen op grond van verjaring. De aanvraag was dan niet binnen een redelijke termijn ingediend en was er sprake van rechtsverwerking. Dat wil zeggen dat de aanvrager geen uitkering kreeg.>

Maatregel

We leggen (op grond van de [artikelen 3:27 onder e en 3:28 WAZO](#)) een maatregel op als de klant:

- vragen van UWV niet (tijdig) beantwoordt, of
- de controlevoorschriften niet of niet behoorlijk nakomt.

Tot op heden heeft UWV de Controlevoorschriften WAZO 2006 nog niet aangepast aan de wijziging van de WAZO van juni 2008. Hierdoor gelden de controlevoorschriften wel voor beroepsbeoefenaren op arbeidsovereenkomst maar niet voor zelfstandigen.

Geen recht

Er bestaat (op grond van de artikelen 3:18 leden 6 tot en met 9 en 3:27 lid 1 onder a WAZO) geen recht als de klant:

- onrechtmatig in Nederland verblijft;
- in een niet verdragsland woont;

- in een verdrags- of EU-land woont, maar geen werkzaamheden in Nederland verricht waaruit zij inkomsten heeft;
- gedetineerd is;
- voortvluchtig is.

Vervangingsuitkering

De klant kan er voor kiezen de ZEZ-uitkering te ontvangen in de vorm van een vervangingsuitkering. Hiervoor gelden 2 voorwaarden ([artikelen 3:21, 3:24 en 3:25 lid 3 WAZO](#)):

1. gedurende de periode dat recht op ZEZ-uitkering bestaat is een persoon werkzaam ter vervanging van de klant, **en**
2. deze vervanger wordt ter beschikking gesteld door een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, die zich krachtens haar statuten ten doel stelt arbeidskrachten ter beschikking te stellen. Dit kan bijvoorbeeld een uitzendbureau zijn.

De vervangingsuitkering bestaat uit de zwangerschaps- en bevallingsuitkering die de klant zou hebben ontvangen, verhoogd met de premies. We betalen de uitkering aan de instelling.

Duur uitkering

De ZEZ-uitkering bestaat uit een zwangerschaps- en een bevallingsuitkering. De totale uitkering duurt ten minste 16 weken of 20 weken bij een meerlingenzwangerschap (Artikel 3:18 lid 2, 3 en 4 WAZO). Voor de duur van de ZEZ-uitkering geldt dezelfde regelgeving als voor zwangere werkneemsters en gelijkgestelden. Zie voor meer uitleg [Recht op zwangerschapsverlof en bevallingsverlof](#).

Hoogte uitkering

De ZEZ-uitkering berekenen we naar de grondslag en bedraagt 100% van dat bedrag maar maximaal 100% van het wettelijk minimumloon. De grondslag baseren we op de inkomsten. Als een zelfstandige echter aan het

urencriterium voldoet, is de uitkering 100% van het wettelijk minimumloon. Voor de hoogte van de grondslag beoordelen we altijd gegevens uit het verleden, namelijk het boek- of kalenderjaar of 5 boek- of kalenderjaren voorafgaand aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering (artikel [3:23 leden 1 tot en met 3 WAZO](#) en artikel [8 leden 7 en 8 WAZ](#)).

Urencriterium

Als de zelfstandige in het kalenderjaar vóórdát de ZEZ-uitkering ingaat minimaal het aantal uren heeft gewerkt dat is vermeld in [artikel 3.6 lid 1 van de Wet inkomstenbelasting 2001](#), is de ZEZ-uitkering 100% van het wettelijk minimumloon per dag. Onder de naam ‘urencriterium’ verstaat dat artikellid uit de belastingwetgeving ten minste 1.225 uren per kalenderjaar werken als zelfstandige.

M.a.w. als de zelfstandige in het voorafgaande kalenderjaar 1.225 uren of meer heeft gewerkt, voldoet zij aan het urencriterium en bedraagt de ZEZ-uitkering 100% van het minimumloon. Het is dan niet nodig om een grondslag vast te stellen.

Op grond van de belastingwetgeving heeft de zelfstandige recht op de zelfstandigenaftrek als zij aan het urencriterium voldoet. Voor de ZEZ-uitkering is het echter niet van belang of de klant de zelfstandigenaftrek krijgt; het is slechts een vereiste dat zij 1.225 uren of meer heeft gewerkt. Hetzelfde geldt ook voor een zelfstandige die recht heeft op de meewerkaftrek. Als de meewerkende echtgenote in de onderneming van haar partner 3% of 4% van de winst kan aftrekken, dan heeft de meewerkende echtgenote aan het vereiste van de 1.225 uren of meer voldaan en voldoet zij aan het urencriterium ([artikel 3.78 Wet Inkomstenbelasting 2001](#)).

Het maakt voor het urencriterium niet uit of de klant het gehele voorafgaande kalenderjaar als zelfstandige heeft gewerkt of niet. Ook al is zij pas in de loop van het voorafgaande jaar als zelfstandige begonnen, dan moet zij toch in die kortere periode minimaal 1.225 uren als zelfstandige hebben gewerkt.

Heeft zij in het kalenderjaar voorafgaand aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering echter de werkzaamheden onderbroken als gevolg van zwangerschap, dan kan zij de niet-gewerkte uren over 16 weken meetellen.

De klant hoeft niet te bewijzen dat zij minimaal 1.225 uren heeft gewerkt. Ook de Belastingdienst vraagt geen bewijs omdat de belastingwetgeving dat niet voorschrijft. Daarom voldoet de klant aan het uren criterium als zij op het aanvraagformulier aangeeft dat zij in het kalenderjaar vóór de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering minimaal 1.225 uren heeft gewerkt.

Let op: Voor mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering kent de belastingwetgeving de startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid. Eén van de voorwaarden voor deze aftrek is een uren criterium van 800 uren per kalenderjaar. Dit verlaagde uren criterium is niet van belang voor de hoogte van de ZEZ-uitkering. Hiervoor geldt altijd het uren criterium van 1.225 uren per kalenderjaar.

Versoepeling uren criterium voor kalenderjaren 2020 en 2021

Door de coronacrisis hebben sommige zelfstandigen minder of geen werkzaamheden kunnen verrichten voor hun onderneming(en). Hierdoor kan het voor zelfstandigen lastiger zijn om aan het uren criterium van minimaal 1225 uur te voldoen. Om te voorkomen dat zelfstandigen bij de Belastingdienst niet meer gebruik kunnen maken van bepaalde aftrekposten (zoals zelfstandigenaftrek, de meewerkaftrek en de oudedagsreserve) is het uren criterium voor de kalenderjaren 2020 en 2021 versoepeld (zie het [Besluit noodmaatregelen coronacrisis](#)).

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft toestemming gegeven om deze versoepeling van het uren criterium ook toe te passen voor zelfstandigen die een ZEZ-uitkering aanvragen met een eerste verlofdag in 2021 of in 2022.

De versoepeling heeft de volgende gevolgen voor het voldoen aan het uren criterium in de kalenderjaren 2020 en 2021.

Kalenderjaar 2020

De versoepeling geldt in 2020 voor de periode van 1 maart 2020 tot en met 30 september 2020. Voor een aanvraag met een eerste verlofdag in 2021 mag de zelfstandige er voor deze periode van uitgaan dat zij ten minste 24 uur per week aan de onderneming heeft besteed. Ook als de zelfstandige dat niet werkelijk heeft gedaan.

Werkt de zelfstandige vervolgens in de perioden van 1 januari 2020 tot 1 maart 2020 en 1 oktober 2020 tot en met 31 december 2020 gemiddeld ten minste 24 uur per week, dan voldoet zij aan het urencriterium van minimaal 1225 uur en mag ze dit op de aanvraag aangeven.

De zelfstandige die seizoensgebonden werkzaamheden verricht en die normaliter in de periode van maart tot en met september een piek heeft in het aantal uren dat ze besteedt aan haar onderneming(en), mag uitgaan van hetzelfde aantal uren dat ze aan haar onderneming(en) heeft besteed in deze periode in 2019.

Zij voldoet aan het urencriterium als de gewerkte uren in de periode van 1 maart 2019 tot en met 30 september 2019 en de gewerkte uren in de periode van 1 januari 2020 tot 1 maart 2020 en 1 oktober 2020 tot en met 31 december 2020 samen minimaal 1225 uur bedragen. De seizoensgebonden ondernemer moet deze uren wel aannemelijk kunnen maken. UWV controleert in ZAU of de seizoensgebonden ondernemer in 2019 gebruik heeft gemaakt van de zelfstandigenaftrek en daarmee heeft voldaan aan het urencriterium.

Als de zelfstandigenaftrek in ZAU staat, dan wordt 100% WML toegepast. Als de zelfstandigenaftrek (nog) niet in ZAU staat, dan vragen we aanvullende informatie op bij de zelfstandige.

Kalenderjaar 2021

De versoepeling geldt in 2021 voor de periode van 1 januari 2021 tot en met 30 juni 2021. Voor een aanvraag met een eerste verlofdag in 2022 mag de zelfstandige er voor deze periode van uitgaan dat zij ten minste 24 uur per week aan de onderneming heeft besteed. Ook als de zelfstandige dat niet werkelijk heeft gedaan.

Werkt de zelfstandige vervolgens in de periode van 1 juli 2021 tot en met 31 december 2021 gemiddeld ten minste 24 uur per week, dan voldoet zij aan het urencriterium van minimaal 1225 uur en mag ze dit op de aanvraag aangeven.

De zelfstandige die seizoensgebonden werkzaamheden verricht en die normaliter in de periode van januari tot en met juni een piek heeft in het aantal uren dat ze besteedt aan haar onderneming(en), mag uitgaan van hetzelfde aantal uren dat ze aan haar onderneming(en) heeft besteed in deze periode in 2019.

Zij voldoet aan het urencriterium als de gewerkte uren in de periode van 1 januari 2019 tot en met 30 juni 2019 en de gewerkte uren in de periode van 1 juli 2021 tot en met 31 december 2021 samen minimaal 1225 uur bedragen. De seizoensgebonden ondernemer moet deze uren wel aannemelijk kunnen maken. UWV controleert in ZAU of de seizoensgebonden ondernemer in 2019 gebruik heeft gemaakt van de zelfstandigenaftrek en daarmee heeft voldaan aan het urencriterium.

Als de zelfstandigenaftrek in ZAU staat, dan wordt 100% WML toegepast.

Als de zelfstandigenaftrek (nog) niet in ZAU staat, dan vragen we aanvullende informatie op bij de zelfstandige.

Bedrijf start in hetzelfde jaar als de ZEZ-uitkering

Als de start van het bedrijf van de klant ligt in het jaar waarin ook de ZEZ-uitkering ingaat, dan vervalt het urencriterium en wordt er altijd een [grondslag](#) vastgesteld. Dit geldt ook als klant in de periode tussen de start van zijn bedrijf en de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering al 1.225 uren of meer heeft gewerkt.

Minimumloon per dag

Als minimaal 1.225 uren als zelfstandige is gewerkt in het voorafgaande kalenderjaar bedraagt de ZEZ-uitkering zondermeer 100% van het wettelijk minimumloon per dag. Hiervoor delen we het wettelijk minimumloon per maand exclusief vakantietoeslag door 21,75 (artikel 3:23 lid 3 WAZO en artikel 8 leden 7 en 8 WAZ).

Let op: Het urencriterium geldt alleen voor zelfstandigen, dus niet voor beroepsbeoefenaars op arbeidsovereenkomst.

Grondslag

Voor de zelfstandige die niet aan het urencriterium voldoet en voor alle beroepsbeoefenaars op arbeidsovereenkomst, stellen we de grondslag vast. De grondslag baseren we op de inkomsten in het afgelopen kalender- of boekjaar of afgelopen 5 kalender- of boekjaren. In bepaalde situaties kan ook sprake zijn van een afwijkende periode. Voor de vaststelling van de grondslag moeten we artikel 8 WAZ en het [Inkomensbesluit WAZ](#) toepassen. De ZEZ-

uitkering is uiteindelijk dan 100% van de grondslag maar maximaal 100% van het wettelijk minimumloon (artikel 3:23 leden 1 en 2 WAZO).

We doorlopen de volgende stappen:

Stap 1: inkomsten over het laatste boek- of kalenderjaar vóór de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering vaststellen

Stap 2: inkomsten naar de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering indexeren

Stap 3: geïndexeerde inkomsten naar een gemiddeld bedrag per dag herleiden

Stap 4: aan de hand van de gemiddelde inkomsten per dag bepalen of we de inkomsten over 5

jaar moeten vaststellen. Zo ja, dan doorlopen we stappen 1 tot en met 3 opnieuw

Stap 5: grondslag vaststellen

Stap 1: inkomsten over laatste boek- of kalenderjaar vaststellen

We bepalen hoe hoog de inkomsten zijn geweest in het jaar voorafgaand aan het boek- of kalenderjaar waarin het recht op ZEZ-uitkering ingaat. Een kalenderjaar loopt altijd van 1 januari tot en met 31 december. Een boekjaar is ook een periode van 12 maanden en is vaak gelijk aan het kalenderjaar. Maar een gebroken boekjaar is ook mogelijk. Een gebroken boekjaar loopt bijvoorbeeld van 1 mei tot en met 30 april.

Alle inkomsten als zelfstandige en als beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst in het voorafgaande jaar tellen mee voor de grondslag ZEZ. Het maakt niet uit of het recht op ZEZ-uitkering voortkomt uit de werkzaamheden als zelfstandige of uit de werkzaamheden als beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst. Ook is het niet van belang of bepaalde werkzaamheden en de inkomsten daaruit inmiddels beëindigd zijn (artikel 8 leden 2 tot en met 5 WAZ).

We vragen geen gegevens op bij de klant als we die gegevens al in huis hebben (bijvoorbeeld in de polis) of makkelijk in huis kunnen halen (bijvoorbeeld via de Belastingdienst in ZAU).

Winst uit onderneming

De inkomsten van de klant met winst uit eigen onderneming bestaan uit de belastbare winst uit onderneming, vermeerderd met de ondernemersaftrek en de MKB-winstvrijstelling. De Belastingdienst stelt de bedragen van de winst, de ondernemersaftrek en de MKB-winstvrijstelling vast. Wij nemen deze bedragen over.

Resultaat uit overige werkzaamheden

Het resultaat uit overige werkzaamheden is de opbrengst uit werk na aftrek van kosten. Artiesten, freelancers, gastouders en alfa-hulpers zijn voorbeelden van zelfstandigen en beroepsbeoefenaars op arbeidsovereenkomst die resultaat uit overige werkzaamheden ontvangen. De Belastingdienst stelt het bedrag van het resultaat uit overige werkzaamheden vast. Wij nemen dit bedrag over.

Nihilstelling bij negatief inkomen

Als de inkomsten die de klant heeft genoten, uitkomen op een negatief bedrag, dan stellen we het bedrag op nihil. We gaan hierbij uit van de totale inkomsten in het boek- of kalenderjaar. Er hoeft geen verwevenheid in de verschillende bedrijfsactiviteiten te zijn geweest ([artikel 9 Inkomensbesluit WAZ](#)).

Voorbeeld negatief inkomen

[3]

<Voorbeeld negatief inkomen:

De klant werkt als artieste en heeft daarmee in het jaar 2015 € 9.000 aan inkomsten ontvangen. Bovendien heeft zij een eigen impresariobedrijf waarmee zij in 2015 een verlies had van € 12.000. Alle inkomsten tellen mee voor de grondslag. Totaal had de klant in 2015 $€ 9.000 + (- € 12.000) = - € 3.000$. Over 2015 stellen we de inkomsten op nihil en tellen we dus € 0,00 mee voor de grondslag.>

Inkomsten meewerkende echtgenote

Als de meewerkende echtgenote een contract of arbeidsovereenkomst heeft waarin een beloning voor de verrichte werkzaamheden staat vermeld, dan heeft zij belastbaar loon. Als zij geen eigen inkomsten heeft maar bijdraagt aan het bedrijfsresultaat door haar arbeidsinbreng, moet de arbeidsdeskundige haar winstaandeel berekenen ([artikel 8 lid 4 WAZ](#) en [artikel 5 Inkomensbesluit WAZ](#)).

Deze methode houdt het volgende in:

- bepaal voor elke echtgenoot/partner afzonderlijk het bedrag van het loon van een werknemer die in dienstbetrekking een gelijkwaardige functie uitoefent (zelfde werk, zelfde werktijd maar dan in dienstbetrekking)
 - noem het loon voor elke echtgenoot/partner de factor x
 - tel beide lonen bij elkaar op en noem dat de factor y
- Stel de inkomsten van elke echtgenoot/partner vervolgens vast door de winst te vermenigvuldigen met de factor x/y.

Voorbeeld berekenen winstaandeel

[4]

< Voorbeeld berekenen winstaandeel:

Het loon van een met de vrouw vergelijkbare werknemer in loondienst is € 6.000 per jaar = x 1. Het loon van een met de man vergelijkbare werknemer in loondienst is € 12.000 per jaar = x 2. Het gezamenlijke loon is € 18.000 per jaar = y. De totale winst in een kalenderjaar is € 7.500.

Winsttaandeel vrouw = € 6.000/€ 18.000 x € 7.500 = € 2.500.

Winsttaandeel man = € 12.000/€ 18.000 x € 7.500 = € 5.000.>

Stap 2: inkomsten indexeren

We moeten de inkomsten in elk boek- of kalenderjaar indexeren met de percentages waarmee het wettelijk minimumloon is herzien na het einde van dat jaar tot de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering ([artikel 8 Inkomensbesluit WAZ](#)).

Formele werkwijze

We verhogen de inkomsten over een jaar met de herzieningspercentages van het wettelijk minimumloon na afloop van dat jaar. Vervolgens verhogen we die geïndexeerde inkomsten net zo vaak als het wettelijk minimumloon is herzien vanaf die datum tot de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering. Dit kan vooral bij afwijkende periodes (stap 4) een omslachtige methode zijn.

Praktische werkwijze

Eenvoudiger is het om de inkomsten in het boek- of kalenderjaar te vermenigvuldigen met het wettelijk minimumloon dat geldt op de

ingangsdatum van de ZEZ-uitkering en vervolgens het resultaat te delen door het wettelijk minimumloon dat gold vóór het einde van het boek- of kalenderjaar.

Meestal gaat het om de inkomsten over een kalenderjaar. Een kalenderjaar eindigt altijd op 31 december. Voor het indexeren van de inkomsten over een kalenderjaar naar bijvoorbeeld 2016 gebruiken we de bedragen per 1 juli.

Ook bij een boekjaar dat eindigt tussen 1 juli en 31 december van een jaar, gaan we uit van de bedragen per 1 juli.

Bij een boekjaar dat eindigt tussen 1 januari en 30 juni van een jaar, gaan we uit van de bedragen per 1 januari.

Voorbeeld indexeren inkomsten

[5]

<Voorbeeld indexeren inkomsten:

De ingangsdatum van de ZEZ-uitkering is 27 juni 2016. Op die datum is het wettelijk minimumloon per maand € 1.524,60.

Winst in 2015: € 9.000 x € 1.524,60/€ 1.507,80 (= wml per 1 juli 2015) = € 9.100,28.

De geïndexeerde inkomsten over het voorafgaande jaar zijn € 9.100,28.>

Stap 3: geïndexeerde inkomsten naar een gemiddeld bedrag per dag herleiden

De geïndexeerde inkomsten over het laatste boek- of kalenderjaar herleiden we naar een gemiddeld bedrag aan inkomsten per dag. De grondslag wordt namelijk vastgesteld op een bedrag per dag ([artikel 7 Inkomensbesluit WAZ](#)).

De grondslag van de ZEZ-klant is in principe wat zij in het boek- of kalenderjaar voorafgaande aan het uitkeringsrecht als ZEZ-verzekerde gemiddeld per dag aan inkomsten heeft genoten. Hiertoe delen we het geïndexeerde jaarbedrag door 261. Dit geldt ook als de klant niet het gehele boek- of kalenderjaar als ZEZ-verzekerde heeft gewerkt.

Voorbeeld berekening gemiddeld bedrag per dag

[6]

<Voorbeeld berekening gemiddeld bedrag per dag:

De klant heeft in het kalenderjaar voorafgaande aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering € 15.000 aan inkomsten ontvangen. Het gemiddeld bedrag aan inkomsten is € 15.000 : 261 = € 57,47>

Stap 4: noodzaak vaststelling inkomsten over 5 jaren bepalen

Omdat de hoogte van de inkomsten uit zelfstandige arbeid of als beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst door diverse factoren sterk kunnen wisselen, moeten we ook de hoogte van de inkomsten over een langere periode bekijken. Hierdoor worden de wisselingen in de inkomsten enigszins opgeheven. We moeten uitgaan van de gemiddelde inkomsten per dag over de laatste 5 boek- of kalenderjaren, als dit leidt tot een hoger bedrag. We moeten dus eerst bepalen of het nodig is de inkomsten over die jaren vast te stellen (artikel 8 leden 2 en 3 WAZ).

De grondslag kan per dag maximaal het wettelijk minimum(jeugd)loon exclusief vakantietoeslag per maand, gedeeld door 21,75 zijn. Als het gemiddelde bedrag aan inkomsten per dag uit stap 3 al gelijk of hoger is dan het maximale bedrag van de grondslag, stellen we de inkomsten over 5 jaren niet vast. Dat heeft geen zin, want de grondslag kan nooit hoger worden (artikel 8 leden 7 en 8 WAZ).

Als het gemiddelde bedrag aan inkomsten per dag uit stap 3 lager is dan het maximale bedrag van de grondslag, moeten we wél de inkomsten over de 5 jaren voorafgaand aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering vaststellen. We doorlopen dan stappen 1 tot en met 3 opnieuw.

Bij stap 2 is de praktische werkwijze voor indexeren van de inkomsten vooral handig.

Voorbeeld berekening bij 5 voorafgaande jaren¹

[7]

< Voorbeeld berekening bij vijf voorafgaande jaren 1:

De ingangsdatum van de ZEZ-uitkering is 27 juni 2016. Op die datum is het wettelijk minimumloon per maand € 1.524,60.

Winst in 2015: € 9.000 x 1.524,60/1.507,80 (= wml per 1-7-2015) = € 9.100,28

Winst in 2014: € 7.000 x 1.524,60/1.495,20 (= wml per 1-7-2014) = € 7.137,64

Winst in 2013: € 11.000 x 1.524,60/1.477,80 (= wml per 1-7-2013) = € 11.348,36

Winst in 2012: € 23.000 x 1.524,60/1.456,20 (= wml per 1-7-2012) = € 24.080,35

Winst in 2011: € 17.000 x 1.524,60/1.435,20 (= wml per 1-7-2011) = € 18.058,95

De geïndexeerde inkomsten over 5 voorafgaande jaren bedraagt € 69.725,58.>

Bij stap 3 moeten we bij de herleiding van de inkomsten naar een gemiddeld bedrag per dag de totale inkomsten delen door 1305 (= 5 x 261). Dit geldt ook als de klant een of meer (gedeelten van) boek- of kalenderjaren niet als ZEZ-verzekerde heeft gewerkt (artikel 7 Inkomensbesluit WAZ).

Voorbeeld berekening bij 5 voorafgaande jaren 2

[8]

<Voorbeeld berekening bij vijf voorafgaande jaren 2:

De klant heeft in vijf kalenderjaren voorafgaande aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering € 69.000 aan inkomsten ontvangen. Het gemiddeld bedrag aan inkomsten bedraagt € 69.000 : 1305 = € 52,87>

Stap 5: grondslag vaststellen

We stellen het bedrag van de gemiddelde inkomsten per dag vast op het hoogste bedrag. Dus als de gemiddelde inkomsten per dag, berekend over 5 jaren hoger zijn dan de gemiddelde inkomsten per dag over 1 jaar, stellen we de gemiddelde inkomsten per dag vast op de gemiddelde inkomsten per dag over 5 jaren (artikel 8 leden 2 tot en met 4 WAZ).

De grondslag kan echter nooit hoger zijn dan het wettelijk minimum(jeugd)loon exclusief vakantietoeslag per maand, gedeeld door 21,75 (artikel 8 leden 7 en 8 WAZ).

Let op: We gaan niet uit van het wettelijk minimumloon per dag, dat wordt genoemd in artikel 8 lid 1 onderdeel c van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag omdat deze wet dit bedrag op een andere manier berekent, waardoor het afwijkt van het maximale bedrag van de grondslag. Als de gemiddelde inkomsten per dag gelijk of hoger zijn dan het maximale bedrag van de grondslag, stellen we de grondslag vast op het wettelijk minimum(jeugd)loon exclusief vakantietoeslag per maand, gedeeld door 21,75.

Als de gemiddelde inkomsten per dag lager zijn dan het wettelijk minimum(jeugd)loon exclusief vakantietoeslag per maand, gedeeld door 21,75, stellen we de grondslag vast op dat bedrag.

Voor de ZEZ-uitkering geldt geen minimum grondslag. Daardoor kan de grondslag ook nihil bedragen. Er bestaat dan recht op toekenning van een ZEZ-uitkering met een grondslag van nihil.

Ook na toekenning van de ZEZ-uitkering indexeren we de grondslag aan de hand van de wijzigingen van het wettelijk minimumloon (artikel 8 lid 9 WAZ).

Afwijkende situaties

Er zijn ook regels voor de volgende afwijkende situaties:

- als de klant in het laatste jaar zowel in dienstbetrekking als als zelfstandige werkzaam was of
- als de berekening leidt tot een onredelijke uitkomst (hardheidsclausules)

Zowel in dienstbetrekking als zelfstandige werken in laatste jaar

Als de klant in het laatste boek- of kalenderjaar vóór ingang van de ZEZ-uitkering eerst in dienstbetrekking werkte en in de loop van dat jaar als zelfstandige of beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst is gaan werken, geldt een aparte regeling.

Op basis van de werkelijke inkomsten in het boek- of kalenderjaar voorafgaand aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering berekenen we de inkomsten op jaarbasis met de volgende formule:

$(\text{werkelijke inkomsten} : \text{aantal gewerkte weken} \times 5) \times 261 = \text{inkomsten op jaarbasis}$

Hierbij houden we alleen rekening met de inkomsten als ZEZ-verzekerde en dus niet met de inkomsten uit de daaraan voorafgaande dienstbetrekking.

Onder aantal weken verstaan we de weken die de klant als ZEZ-verzekerde heeft gewerkt. Hoeveel uren/dagen er in een week zijn gewerkt is niet relevant. Zodra in een week werkzaamheden als zelfstandige of beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst zijn verricht telt die week mee voor de berekening. Voor de berekening van het aantal weken gaan we uit van kalenderweken, die lopen van maandag tot en met zondag.

De inkomsten op jaarbasis indexeren we (volgens stap 2 zoals hiervoor beschreven) en delen we vervolgens door 261 om tot de gemiddelde inkomsten per dag te komen.

Voorbeeld gedeelte jaar als zelfstandige

[9]

<Voorbeeld gedeelte jaar als zelfstandige:

De klant werkt tot 1 april 2014 in dienstbetrekking en aansluitend als zelfstandige. Zij krijgt vanaf juli 2015 recht op een ZEZ-uitkering, omdat zij vermoedelijk half augustus 2015 bevalt.

Werkelijke winst als zelfstandige in 2014: € 10.000

Aantal weken gewerkt als ZEZ-verzekerde: 26

De totale winst is dan: € 10.000 x 261 = € 20.076,92.

(26 x 5)

Geïndexeerd naar augustus 2015 is de winst € 20.076,92 x 1.507,80/1.495,20 = € 20.246,11. Per dag is dat € 20.246,11 : 261 = € 77,57.>

Berekeningsformule niet van toepassing

Deze berekening passen we niet toe als de klant in (1 van) de 4 boek- of kalenderjaren onmiddellijk voorafgaande aan het laatste boek- of kalenderjaar ook als ZEZ-verzekerde werkzaam is geweest én het gemiddelde bedrag van de winst of inkomsten over de 4 boek- of kalenderjaren gelijk of hoger is dan de werkelijke inkomsten over het laatste boek- of kalenderjaar ([artikel 6 Inkomensbesluit WAZ](#)).

Inkomensbestanddeel toerekenen aan andere periode

Opbrengsten worden meestal toegeschreven aan het boek- of kalenderjaar waarin ze zijn verworven. Als dit leidt tot een onredelijk resultaat, dan kunnen we zo'n bestanddeel toerekenen aan een andere periode. We stellen de inkomsten over het boek- of kalenderjaar voorafgaand aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering dan opnieuw vast ([artikel 10 lid 1 Inkomensbesluit WAZ](#)).

De klant kan bijvoorbeeld een bestanddeel van de winst ontvangen op een tijdstip dat buiten de periode valt waarover we de grondslag berekenen, terwijl dat inkomensbestanddeel redelijkerwijs zou kunnen worden toegerekend aan die periode.

Het is ook mogelijk dat de klant een winstbestanddeel in een bepaald boek- of kalenderjaar ontvangt terwijl het aan een langere periode kan worden toegerekend. Het gaat hier vooral om producten die pas achteraf worden afgerekend maar waarvoor de vereiste werkzaamheden in een eerder boekjaar zijn verricht of zich uitstrekken over meerdere boekjaren, zoals gratificaties e.d.

Inkomsten delen door lager getal dan 261 of 1.305

We kunnen ook afwijken van de strakke rekenregels voor de berekening van de grondslag in situaties waarin de klant een periode niet heeft kunnen werken door niet aan haar toe te rekenen omstandigheden. Hierdoor moet dan uiteraard wel haar winst of inkomsten negatief zijn beïnvloed, waardoor de normale berekening van de gemiddeld per dag genoten inkomsten tot een onredelijk resultaat leidt (artikel 10 lid 2 Inkomensbesluit WAZ).

Te denken valt hierbij aan langdurige perioden van ziekte. Een griepje van enkele weken zal over het algemeen niet leiden tot een onredelijke uitkomst. Een andere reden kan zijn onwerkbaar weer of een staking, gedurende een langere periode.

In deze situaties delen we de winst of de inkomsten niet door 261 of 1.305, maar door een lager getal. We laten hierbij dagen buiten aanmerking waarop de klant niet heeft gewerkt, door de omstandigheid die haar niet is toe te rekenen. We herleiden de inkomsten dus opnieuw naar een gemiddeld bedrag per dag.

Starters

Vooraf bij klanten die niet ten minste 5 jaren als ZEZ-verzekerde werkzaam waren, kan de berekening tot een onredelijke uitkomst leiden. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de inkomsten in het laatste jaar een stuk lager zijn dan in de voorafgaande 2 jaren. De gemiddelde inkomsten over de laatste 5 jaren leidt echter niet tot een hoger bedrag, aangezien de klant pas 3 jaar als ZEZ-verzekerde werkte. We beoordelen dan of de toepassing van een hardheidsclausule wél een redelijke uitkomst geeft.

Er is geen rangorde in de hardheidsclausules. Als toepassing van de eerste hardheidsclausule een redelijk resultaat geeft, wordt dat resultaat de grondslag. Zo niet, dan passen we een andere hardheidsclausule toe. Als geen enkele hardheidsclausule een redelijke uitkomst biedt, dan hanteren we het hoogste bedrag als grondslag maar maximaal 100% van het wettelijk minimumloon. We hebben dan alle wettelijke mogelijkheden gebruikt dus is het aannemelijk dat dat lage bedrag het inkomensverlies tijdens de ZEZ-uitkering weerspiegelt.

Inkomsten delen door lager getal dan 1305

We kunnen de inkomsten in de laatste 5 jaar delen door een lager getal dan 1.305 (artikel 10 lid 2 Inkomensbesluit WAZ).

Heeft de klant:

- ten minste 4 boek- of kalenderjaren als ZEZ-verzekerde gewerkt, delen we de inkomsten over deze 4 jaren door 1.044
- ten minste 3 boek- of kalenderjaren als ZEZ-verzekerde gewerkt, delen we de inkomsten over deze 3 jaren door 783
- ten minste 2 boek- of kalenderjaren als ZEZ-verzekerde gewerkt, delen we de inkomsten over deze 2 jaren door 522
- niet een volledig boek- of kalenderjaar als ZEZ-verzekerde gewerkt, dan hebben we 3 mogelijkheden:
 1. inkomsten delen door een lager getal dan 261;
 2. afwijken van het laatste boek- of kalenderjaar;
 3. combineren van beide: de inkomsten over een afwijkende periode van 12 maanden delen door een lager getal dan 261.

Inkomsten delen door lager getal dan 261

Als de klant niet een volledig boek- of kalenderjaar als ZEZ-verzekerde heeft gewerkt, kunnen we de inkomsten in het boek- of kalenderjaar delen door het aantal weken maal 5. Dit leidt tot de volgende formule (artikel 10 lid 2 Inkomensbesluit WAZ):

werkelijke inkomsten : aantal gewerkte weken x 5 = gemiddeld inkomsten per dag

Onder aantal weken verstaan we de weken die de klant als ZEZ-verzekerde heeft gewerkt. Hoeveel uren/dagen er in een week zijn gewerkt is niet van belang. Zodra in een week werkzaamheden als ZEZ-verzekerde zijn verricht telt die week mee voor de berekening. Voor de berekening van het aantal weken gaan we uit van kalenderweken, die lopen van maandag tot en met zondag.

Voorbeeld berekening aantal weken

[10]

<Voorbeeld berekening aantal weken:

De klant is met ingang van 1 juli 2015 werkzaam als zelfstandige. De ingangsdatum van de ZEZ-uitkering is 1 augustus 2016. De klant heeft niet het volledige jaar 2015 als ZEZ-verzekerde gewerkt. Dit leidt tot een onredelijke uitkomst, dus stellen we de gemiddelde inkomsten per dag vast door een lager getal dan 261. De klant heeft in 2015 26 weken gewerkt en in deze periode verdiende zij aan geïndexeerde inkomsten € 6.000. Deze inkomsten van € 6.000 delen we door 130 (= 26 x 5). De inkomsten per dag zijn dan $\text{€ } 6.000 / 130 = \text{€ } 46,15$.>

Afwijken van laatste boek- of kalenderjaar

Als basis van de grondslagberekening geldt het laatste volledige boek- of kalenderjaar voor de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering. Bij een onredelijke uitkomst kunnen we een andere aaneengesloten periode van 12 maanden nemen. Voorwaarde is wel dat die andere periode uiterlijk 12 maanden vóór de maand van ingang van de zwangerschap moet beginnen. Deze periode is gekozen om mogelijk inkomensverlies als gevolg van de zwangerschap uit te sluiten. Een zwangerschap duurt 40 weken. De vermoedelijke bevallingsdatum behoort ook tot de zwangerschap waardoor de begindatum van de zwangerschap 40 weken voorafgaand aan de dag ná de vermoedelijke bevallingsdatum ligt (artikel 10 leden 3 en 4 Inkomensbesluit WAZ).

Voorbeeld afwijken laatste boek- en kalenderjaar 1

[11]

<Voorbeeld afwijken laatste boek- en kalenderjaar 1:

De klant krijgt recht op ZEZ-uitkering met ingang van 5 februari 2016. Zij heeft haar boekhouding ingericht op kalenderjaren. Zij voldoet niet aan het urencriterium. Voor de grondslag gebruiken we de inkomsten in het jaar 2015. Omdat de inkomsten in 2015 zo laag zijn, leidt dat tot een onredelijk resultaat. We wijken daarom af. De vermoedelijke bevallingsdatum is 3 maart 2016. Haar zwangerschap is dan begonnen op 25 juni 2015. We berekenen de grondslag op basis van de inkomsten in 12 aaneengesloten maanden vóór 1 juni 2015 dus 1 juni 2014 tot en met 31 mei 2015.>

Voorbeeld afwijken laatste boek- en kalenderjaar 2

[12]

<Voorbeeld afwijken laatste boek- en kalenderjaar 2:

De klant krijgt recht op ZEZ-uitkering met ingang van 8 maart 2016. De vermoedelijke bevallingsdatum is 4 april 2016. Zij is op 1 juli 2015 als

zelfstandige begonnen. Zij voldoet in 2015 niet aan het urencriterium. In de afgelopen 5 kalenderjaren 2011 tot en met 2015 heeft zij slechts als zelfstandige gewerkt van 1 januari 2011 tot 1 januari 2013 en vanaf 1 juli 2015. De grondslag vaststellen op basis van de inkomsten in 2015 en vervolgens op basis van de inkomsten over 2011 tot en met 2015 leidt tot een onredelijke uitkomst. Er is aanleiding een hardheidsclausule toe te passen. Doordat zij slechts 2½ jaren van de 5 afgelopen kalenderjaren als zelfstandige heeft gewerkt, is zij als starter te beschouwen.

- a. De inkomsten delen door een lager getal dan 1305 heeft geen zin, want de klant heeft de helft van de afgelopen 5 jaren niet als zelfstandige gewerkt.
- b. Als we de inkomsten delen door een lager getal dan 261, kan de uitkomst ook laag uitpakken omdat de klant zo'n korte periode heeft gewerkt.
- c. Als we afwijken van het laatste boek- of kalenderjaar nemen we een andere aaneengesloten periode van 12 maanden. De zwangerschap begon op 30 juni 2015. De periode van 12 aaneengesloten maanden vóór ingang van de zwangerschap loopt uiterlijk van 1 juni 2014 tot en met 31 mei 2015. Toen had de klant geen inkomsten als zelfstandige dus dat biedt geen uitkomst. Als we de periode iets verleggen, komen we tijdens de zwangerschap uit en daarmee vermijden we mogelijk inkomensverlies door de zwangerschap niet.

De inkomsten delen door een lager getal dan 261 geeft het resultaat dat het inkomensverlies tijdens de ZEZ-uitkering zoveel mogelijk benadert. We stellen de grondslag vast op dit resultaat.>

Aanvullend beleid

Afwijken van het laatste boek- of kalenderjaar (zoals hiervoor beschreven) kan nog steeds tot een onredelijk resultaat leiden. Dit is vrijwel altijd het geval bij de klant van wie de uitkering ingaat in het jaar waarin zij als zelfstandige is gestart. We gebruiken namelijk een periode die ligt vóóordat de zwangerschap is begonnen. De invulling van de hardheidsclausule is daarom besproken met het ministerie. Dit heeft geleid tot aanvullend beleid waarmee DT Uitkeren op 17 september 2018 akkoord is gegaan.

Het aanvullend beleid geldt niet alleen voor vrouwen die nog niet als zelfstandige werkten in het jaar vóór ingang van de uitkering, maar voor alle gevallen waarin de hardheidsclausule wordt toegepast. Als verschuiving van

de periode tot vóór ingang van de zwangerschap tot een onredelijk resultaat leidt, kan toepassing van het aanvullende beleid uitkomst bieden.

Het aanvullende beleid houdt in dat we de periode verschuiven tot de ingangsdatum van de uitkering. We houden hierbij geen rekening met mogelijke verminderde arbeidsinzet door de zwangerschap, m.a.w. we nemen aan dat er géén inkomensverlies door de zwangerschap is opgetreden.

Als de klant tijdens de verschoven periode is gestart als zelfstandige, gebruiken we de inkomsten vanaf die startdatum. Deze inkomsten rekenen we om naar de inkomsten tot de ingangsdatum van de uitkering. De grondslag berekenen we aan de hand van de omgerekende inkomsten.

Voorbeeld 1

[13]

< Klant is als zelfstandige begonnen op 16 april 2018. Ingangsdatum uitkering 28 november 2018. De periode loopt van 28 november 2017 tot 28 november 2018. In 2017 had de klant geen inkomsten als zelfstandige. In 2018 waren de inkomsten € 7.000. Het aantal dagen als zelfstandige van 16 april 2018 tot 1 januari 2019 is 190 (= 38 weken x 5). Het aantal gewerkte dagen tot de ingangsdatum van de uitkering is 165 (33 weken x 5).

Toegerekend aan de periode tot de ingangsdatum van de uitkering bedragen de inkomsten $\text{€ } 7.000 * 165/190 = \text{€ } 6.078,95$. De grondslag is $\text{€ } 6.078,95 : 165 = \text{€ } 36,84$.>

Voorbeeld 2

[14]

< Klant is als zelfstandige begonnen op 1 september 2017. Zwangerschap is aangevangen op 6 februari 2018. Ingangsdatum uitkering is 5 november 2018.

De inkomsten over 2017 zijn € 1.500. De inkomsten over 2018 tot de ingangsdatum van de uitkering: € 10.000. De periode van 12 maanden verschuiven we en komen daarmee op de periode 5-11-2017 tot 5-11-2018.

– Van 5-11-2017 tot en met 31-12-2017 bedragen de inkomsten $\text{€ } 1.500/90 \text{ dagen} * 40 \text{ dagen} = \text{€ } 666,67$.

– Van 01-01-2018 tot en met 04-11-2018 bedragen de inkomsten € 10.000

– Totaal $\text{€ } 10.000 + \text{€ } 666,67 = \text{€ } 10.666,67$ aan inkomsten over 12 maanden

– Grondslag bedraagt $\text{€ } 10.666,67/261 = \text{€ } 40,87$ >

Als de klant van mening is dat we de grondslag op een hoger bedrag moeten vaststellen omdat er door de zwangerschap wél inkomensverlies is, wordt in

overleg met SBK bekeken hoe we hiermee omgaan (artikel 10 leden 2 en 3 Inkomensbesluit WAZ).

Het aanvullend beleid geldt met ingang van 1 december 2017. Dat houdt in dat we het aanvullende beleid zo nodig toepassen bij aanvragen die we beoordelen op of na 1 december 2017.

Vanaf 8 juni 2018 hebben we, in afwachting van het overleg met het ministerie, aanvragen gemarkeerd van klanten die als zelfstandige zijn gestart in het jaar waarin de uitkering zou ingaan. Deze aanvragen zijn meestal afgewezen. Het kan echter ook voorkomen dat we de grondslag op basis van de inkomsten voorafgaand aan de zwangerschap hebben vastgesteld omdat de ingangsdatum van de uitkering in het eind van het jaar ligt. De gemarkeerde gevallen moeten we opnieuw beoordelen aan de hand van het aanvullende beleid.

Gevallen die we niet hebben gemarkeerd, herstellen we niet omdat we die niet kunnen herkennen.

Samengevat:

- Nieuwe aanvragen beoordelen we, zo nodig, op basis van het aanvullende beleid.
- Gevallen die we hebben gemarkeerd, beoordelen we opnieuw. Dat houdt in dat we de inkomsten opvragen bij de Belastingdienst en bij ontvangst van die gegevens een nieuwe grondslag berekenen op basis van het aanvullende beleid. Als die nieuwe berekening leidt tot een hogere grondslag, dan komen we spontaan terug op onze eerdere beslissing. Leidt de nieuwe berekening niet tot een hogere grondslag, dan laten we de zaak rusten. We informeren de klant dus niet over de nieuwe beoordeling.
- We komen niet terug op afwijzingen omdat we die niet kunnen herkennen.
- Als de klant spontaan verzoekt om terug te komen op de eerdere (afwijzings)beslissing, dan honoreren we dat verzoek. Daarbij is de datum van de oorspronkelijke aanvraag niet van belang; die kan liggen vóór 1 december 2017.

Let op: Ook bij toepassing van dit aanvullende beleid is het mogelijk dat de grondslag nihil is omdat de inkomsten uit zelfstandige arbeid nihil zijn.

Dit is niet onredelijk. Er is geen inkomensverlies, dus is er geen reden een uitkering ter vervanging van inkomen te verstrekken.

Samenloop

Er kan gelijktijdig recht bestaan op een ZEZ-uitkering en een andere WAZO- of een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Voor een aantal van deze samenloopsituaties zijn specifieke regels opgesteld waarin wordt bepaald tot welke hoogte de ZEZ-uitkering wordt uitbetaald naast de andere uitkering. Zijn er voor samenloopsituaties geen regels opgesteld, dan komen de uitkeringen ongekort naast elkaar tot uitbetaling. Daardoor is een mogelijk recht op uitkering uit een private arbeidsongeschiktheidsverzekering niet van invloed op het recht op ZEZ of de hoogte van de ZEZ-uitkering. Ook het verrichten van werkzaamheden of het ontvangen van inkomen tijdens het recht op ZEZ-uitkering blijven zonder gevolgen.

Geen samenloop ZEZ-uitkeringen

Een zelfstandige of beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst kan alleen een zwangerschaps- en bevallingsuitkering krijgen of in plaats daarvan een vervangingsuitkering. Samenloop van meerdere ZEZ-uitkeringen komt daardoor niet voor.

WIA-uitkering

WIA kent diverse soorten uitkeringen: IVA, LGU, LAU1, LAU2 en VVU. Alleen de LGU vormt een grondslag voor WAZO-rechten. Als de klant een LGU heeft, dan is hij namelijk gelijkgesteld voor de WAZO en kan dus recht op een WAZO-uitkering krijgen. Op grond van een LGU kunnen we echter geen ZEZ-rechten toekennen. De overige WIA-uitkeringen vormen geen grondslag voor WAZO- of ZEZ-rechten. We kunnen dus geen WAZO- of ZEZ-uitkering toekennen op grond van de overige WIA-uitkeringen. Zie voor nadere toelichting de [Wetsuitleg WIA](#).

Als de klant naast een WIA-uitkering ook als zelfstandige werkt, dan kan zij op grond van die zelfstandige werkzaamheden een ZEZ-uitkering krijgen. We kunnen dan de ZEZ-uitkering ongekort uitbetalen, tenzij we een maatregel

opleggen. Het is mogelijk dat we de ZEZ-uitkering als inkomen beschouwen voor de WIA-uitkering. Zie voor nadere toelichting de [Wetsuitleg WIA](#).

WAZO-uitkering

We onderscheiden de volgende situaties

Gelijktijdig recht op WAZO o.g.v. vrijwillige verzekering en ZEZ

Wanneer de klant tegelijkertijd zowel recht heeft op een WAZO-uitkering op grond van een vrijwillige verzekering als op een ZEZ-uitkering, moeten we beoordelen of de ZEZ-uitkering hoger is dan de WAZO-uitkering. Als dat zo is, dan betalen we alleen het deel van de ZEZ-uitkering dat hoger is dan de WAZO-uitkering.

Als we de WAZO-uitkering geheel of gedeeltelijk weigeren via het opleggen van een maatregel hanteren we bij de vergelijking het bedrag van de volledige WAZO-uitkering. Zouden we dat niet doen, dan zouden we de maatregel op de WAZO-uitkering compenseren met een (hogere) uitbetaling van de ZEZ-uitkering.

Let op: Onder uitkering verstaan we ook de vakantie-uitkering over dezelfde periode.

Praktisch heeft deze samenloopregel tot gevolg dat we de ZEZ-uitkering zelden of niet uitbetalen. De klant sluit vrijwel nooit een vrijwillige verzekering af voor een bedrag onder het minimum. De ZEZ-uitkering kan nooit meer bedragen dan het minimum. Dus de ZEZ-uitkering zal zelden hoger zijn dan de WAZO-uitkering (artikel 3:29 leden 2 en 7 WAZO).

Voorbeeld samenloop WAZO en vrijwillige ZEZ

Gelijktijdig recht op WAZO en ZEZ

Als de klant geen vrijwillige verzekering heeft maar wel recht op een WAZO- en een ZEZ-uitkering, dan betalen we beide uitkeringen naast elkaar uit.

Hiervoor gelden wel voorwaarden:

- de klant is geen vrijwillig verzekerde voor de ZW is, en
- zij verricht daadwerkelijk arbeid als zelfstandige, en
- de uitkeringen samen zijn niet meer dan 100% van het inkomen dat de klant ontving op de dag voordat de uitkeringen ingaan.

Klant gaat vanuit LGU-situatie als zelfstandige werken

Hier moeten we vooral denken aan de situatie waarin de klant tijdens de loongerelateerde uitkering (LGU) werkzaamheden als zelfstandige gaat verrichten. Het inkomen uit die werkzaamheden korten we op de LGU. Zij heeft op grond van de LGU recht op een WAZO-uitkering. Als zelfstandige heeft zij ook recht op een ZEZ-uitkering. Zonder nadere regeling zouden we beide uitkeringen volledig naast elkaar moeten uitbetalen met als resultaat dat de klant meer aan uitkering ontvangt dan zij aan totaal inkomen (= LGU en inkomen uit zelfstandige arbeid) ontving. Dat is niet wenselijk en daarom is in maximering van de uitkeringen voorzien. Om praktische redenen brengen we echter het meerdere eerst in mindering op de ZEZ-uitkering en het restant op de WAZO-uitkering.

Klant werkt in loondienst en tegelijk als zelfstandige

Een andere situatie is dat de klant werkt in loondienst en tegelijkertijd werkzaam is als zelfstandige. Als dan recht ontstaat op WAZO-uitkering en tegelijkertijd op ZEZ-uitkering, dan is ook maximering aan de orde. Onder uitkering verstaan we ook de vakantie-uitkering over dezelfde periode. Uit praktische overwegingen nemen we aan dat de inkomsten als zelfstandige in het lopende kalenderjaar gelijk zijn aan de inkomsten in het afgelopen kalenderjaar. En we nemen aan dat de inkomsten in loondienst voorafgaande aan de ingangsdatum van de ZEZ-uitkering gelijk zijn aan het dagloon WAZO-ZW. Kortom: voor ZEZ gebruiken we de grondslag en voor WAZO het dagloon (artikel 3:29 leden 3 en 7 WAZO).

Voorbeeld maximering bij samenloop WAZO en ZEZ

Overigens geldt de maximering ook in situaties waarin de klant meerdere WAZO- en een ZEZ-uitkering heeft (bijvoorbeeld als zij tijdens LGU in loondienst en als zelfstandige werkt).

Let op: Uitzondering bij urencriterium

De maximering geldt niet als de klant aan het urencriterium voldoet. In dat geval is de ZEZ-uitkering 100% van het wettelijk minimumloon en daarnaast krijgt zij ook de ongekorte WAZO-uitkering (artikel 3:23 lid 3 WAZO).

WAZ-uitkering

Als de klant over dezelfde periode recht heeft op een WAZ-uitkering en een ZEZ-uitkering, is de ZEZ-uitkering het verschil tussen de hoogste grondslag en de WAZ-uitkering ([artikel 3:29 leden 6 en 7 WAZO](#)).

Dus als:

- de ZEZ-grondslag lager of gelijk is aan de WAZ-grondslag, dan:
$$ZEZ\text{-uitkering} = WAZ\text{-grondslag} - WAZ\text{-uitkering}$$

- de ZEZ-grondslag hoger is dan de WAZ-grondslag, dan:
$$ZEZ\text{-uitkering} = ZEZ\text{-grondslag} - WAZ\text{-uitkering}.$$

Onder uitkering verstaan we ook de vakantie-uitkering over dezelfde periode.

Voorbeeld grondslag bij samenloop WAZ en ZEZ

[17]

<Voorbeeld grondslag bij samenloop WAZ en ZEZ:

De klant heeft een WAZ-uitkering naar de klasse 45-55%. Het is 35% van grondslag

€ 66,51 = € 23,28. Zij werkt nog als zelfstandige, wordt zwanger en vraagt een ZEZ-uitkering aan. De ZEZ-uitkering is 100% van de grondslag € 55.

Omdat de ZEZ-grondslag lager is dan de WAZ-grondslag, betalen we de ZEZ-uitkering uit tot de WAZ-grondslag. De ZEZ-uitkering is dus € 66,51 – WAZ-uitkering € 23,28 = € 43,23.>

Samenloopregels op grond van oude wetgeving

Tot 1 december 2001 kon de vrouwelijke zelfstandige of beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst een bevallingsuitkering krijgen op grond van de WAZ. Op 1 december 2001 werd de WAZO ingevoerd. Hierdoor ontleenden zelfstandigen en beroepsbeoefenaren op arbeidsovereenkomst het recht op bevallingsuitkering niet langer aan de WAZ maar aan de WAZO. Dit heeft geduurd tot 1 augustus 2004. Op die datum werd de toegang tot de verzekering WAZ beëindigd en daarmee ook toegang tot de WAZO. Er is wel overgangsrecht getroffen waardoor nog recht bestaat op WAZO-uitkering als de vermoedelijke of de feitelijke bevallingsdatum ligt binnen 40 weken na 1 augustus 2004 (d.w.z. uiterlijk op 7 mei 2005).

Op 4 juni 2008 is de zwangerschaps- en bevallingsuitkering voor deze groep weer opnieuw ingevoerd in de WAZO. Vanaf die datum gelden de samenloopregels zoals die hierboven zijn beschreven.

Samenloop Wajong (oud) met WAZO of ZEZ

Er zijn geen regels voor de samenloop van Wajong-uitkering met WAZO-uitkering voor werknemers of ZEZ-uitkering voor zelfstandigen. De Wajong-, WAZO- en/of ZEZ-uitkering kunnen we naast elkaar uitbetalen. Wel kunnen we de WAZO- en ZEZ-uitkering als inkomen voor de Wajong aanmerken. Een toelichting hierop staat in [Samenloop met SV-loon vanaf 1 juli 2015](#).

Samenloop Wajong (2010/2015)

In de nieuwe Wajong kennen we de term samenloop niet zoals in bijvoorbeeld de oude Wajong en de WAO. Het is wel mogelijk dat de klant zowel recht heeft op inkomensondersteuning op basis van de wet Wajong als recht op een uitkering op basis van een andere werknemersverzekering. In deze situatie stel je de uitkering op basis van de andere werknemersverzekering altijd gelijk aan inkomen (inkomensbesluit wet Wajong). Reken de bruto-uitkering om naar een uitkeringsbedrag per dag en pas de rekenregels toe uit artikel [2:40 Wajong](#). Zie voor meer informatie [Inkomen: Hoe bepalen we het inkomen per dag bij niet-werknemers?](#).

Vakantie-uitkering

De klant heeft ook recht op vakantie-uitkering over de periode waarover zij ZEZ-uitkering ontving.

Op aanvragen gedaan op of na 1 juli 2019 wordt de vakantie-uitkering gelijktijdig met de ZEZ-uitkering (x 1,08) uitbetaald. Dit is geregeld in [artikel 3:31 WAZO](#).

Verdieping

[18]

<Op aanvragen die zijn gedaan vóór 1 juli 2019, betalen we het gereserveerde vakantiegeld na afloop van de ZEZ-uitkering uit. Als de maand mei tijdens de ZEZ-uitkering ligt, betalen we in mei het gereserveerde vakantiegeld tot en met april uit. Na afloop van de ZEZ-uitkering betalen we het resterende vakantiegeld uit.>

Betaalfrequentie

Vanaf 1 juli 2019 wordt de ZEZ-uitkering niet meer per kalendermaand (berekend met factor 21,75), maar per week betaald. De WAZO-uitkering wordt namelijk voor alle doelgroepen per dag berekend en aan de werknemer/zelfstandige of werkgever (gebruteerd per 4 weken) betaald.

Overlijdensuitkering

Als de klant tijdens de ZEZ-uitkering overlijdt, bestaat voor rechthebbenden recht op overlijdensuitkering. De bepalingen van de WAZO zijn van toepassing. Hierbij geldt dat het niet van belang is als het recht op ZEZ-uitkering binnen een maand na de dag van overlijden zou zijn beëindigd. De overlijdensuitkering blijft ook dan het bedrag van de ZEZ-uitkering over 1 maand (artikel 3:27 lid 4 onder a WAZO).

Als we een vervangingsuitkering aan een bemiddelingsbureau verstrekken, dan doen we bij de verstrekking van de overlijdensuitkering aan de rechthebbenden alsof we een zwangerschaps- en bevallingsuitkering aan de overleden klant hebben verstrekt. Hierdoor vervalt de verhoging met de premies. Ook brengen we dan niet uitkering die al is betaald over dagen gelegen ná het overlijden in mindering op de overlijdensuitkering (artikel 3:27 lid 4 onder b WAZO).

Een nadere toelichting is te vinden in het hoofdstuk [Overlijden](#).

Let op: Deze overlijdensuitkering is niet hetzelfde als de overgang van het bevallingsverlof en de uitkering bij overlijden van de moeder (kraambedsterfte). Er kan dus recht bestaan op beide uitkeringen (zie hieronder).

Kraambedsterfte (overgang van het bevallingsverlof)

Er bestaat recht op een compensatie van loon van de werknemer (voor de werkgever) dan wel recht op uitkering voor de zelfstandige of beroepsbeoefenaar op arbeidsovereenkomst, als hij/zij partner was van de bij of kort na de bevalling overleden moeder. Dit kan voorzien in een recht op overgang van het resterende bevallingsverlof van de overleden moeder, of in een zelfstandig recht voor de partner als de overleden moeder zelf geen recht op WAZO-uitkering had. Zie voor meer uitleg [Kraambedsterfte](#).

